

نقص مدل‌های سرمایه‌گذاری در ایران

یک معادله با n مجهول!

تحلیل مهندس احمد مجد، مدیر عامل گروه صنعتی خرم دشت کردستان

در حوزه صنایع، اگر چه مشکلات در برخی شاخه‌ها و صنایع با یکدیگر مشترک‌اند، اما اگر بخواهیم مثلاً مشکلات صنایع غذایی تبدیلی - که حیثه کاری ما است - را مطرح کنیم و آن را به کل صنعت تعمیم دهیم، این کار اشتباهی است و مبنای علمی ندارد.

علاوه بر ویژگی‌ها و مشکلات مشترکی که صنایع تبدیلی با بقیه صنایع دارند، آسیب پذیری بیشتر این صنعت در مقایسه با سایر صنایع، ویژگی مهم صنایع تبدیلی است که آن هم به

دلیل وسعت کاری این حوزه می‌باشد. کار صنایع تبدیلی از زمان آغاز کشت شروع می‌شود و تا زمان فروش و مصرف نهایی ادامه دارد. به همین دلیل شامل ریسک‌های بخش کشاورزی و کشت، تولید، بازاریابی، مصرف و سلامت جامعه است. چنین صنایعی که ریسک‌های بالایی دارند، اهمیت بیشتری هم دارند، چرا که اتخاذ یک سیاست اقتصادی غلط، در کوتاه‌ترین زمان، بیشترین اثر مخرب را بر آنها بر جای می‌گذارد که باید نسبت به چنین رفتارهایی با احتیاط برخورد کنیم.

هفت خوان تأمین مالی

کشور ما به لحاظ منابع نفتی و گازی پتانسیل‌های زیادی دارد. به همین دلیل بحث حمایت ارزی و یا پولی از صنایع مطرح می‌شود. در حال حاضر، حمایت غیرمستقیم از صنایع در قیاس با حمایت مستقیم، معمولاً بیشتر است. اما نکته‌ای که باید در این خصوص به آن توجه داشت، این است که صرف تخصیص منابع کار درستی نیست و برای حمایت از صنایع، باید درک صحیحی از زمان و نحوه کمک داشته باشیم.

در بسیاری از مواقع، اگر در زمان مناسب، کمک درستی به صنایع انجام دهیم، مشکلات آن صنعت به راحتی حل می‌شوند، در حالی که اختصاص ارقامی حتی چندین برابر در زمان‌های دیگر، شاید دردی از صنعت را درمان نکنند. باید درک صحیحی از مشکلات صنعت داشته باشیم تا در مواقعی که نیاز به کمک دارند، به حمایت آنها بشتابیم. راهکار هم آن است که با یک کارشناسی دقیق و حساب شده و نه برای رفع تکلیف، بلکه به منظور شناسایی واقعیت‌ها و موانع پیش رو ماهیت یک صنعت شناخته شود تا از این منظر بتوان مشکلات آن صنعت را به صورت واقعی و از

مدل‌های سرمایه‌گذاری در ایران عموماً با ریسک همراه‌اند، چرا که هیچ‌گاه در مدل‌های تولیدی و سرمایه‌گذاری، تمام فاکتورهای "ریسک‌ساز" را وارد مدل خود نمی‌کنیم. این موضوع باعث می‌شود صنعت ما با چرخه‌ای از مشکلات مواجه شود و به همین دلیل، متغیرهای بسیاری در این چرخه بر کارایی صنعت تأثیر بگذارند؛ مثلاً متغیرهای بیرونی و محیطی که تأثیر زیادی بر تولید دارند، باید در مدل‌های ارزیابی وارد شوند. کاهش منابع بانکی و به تبع آن، افزایش ناگهانی نرخ بهره، تغییر شدید و ناگهانی در قوانین حوزه کار، فروش محصول مشابه خارجی، همگی مشکلات بیرونی هستند که باید در مدل‌ها لحاظ شوند.

البته در کنار انبوه مشکلات، به هر حال پتانسیل‌هایی داریم که می‌توانند در توسعه صنعت کشور مثرتر باشند. کشور ما علاوه بر شرایط اقلیمی مناسب، از مغز نرم افزاری بسیار خوبی بهره می‌برد که استفاده درست از آن و دیگر اهرم‌ها می‌تواند ما را به قله‌های پیشرفت برساند. اما به شرط آن که درست از آنها استفاده کنیم. ■

اگر بنگاه‌های اقتصادی به درستی تأمین مالی نمی‌شوند، به این دلیل است که نظام بانکی ایران استانداردهای جهانی را رعایت نمی‌کند. منابعی که در نظام بانکی ایران تخصیص داده می‌شوند کم نیستند، اما شیوه اختصاص آنها صحیح نیست و به همین دلیل بنگاه‌های تولیدی و صنعتی همواره در تأمین مالی خود با مشکل مواجه‌اند.

توصیه‌های توسعه صنعتی

راهکارها	مشکلات	بخش
ترمیم نواقص بازار سرمایه، منطقی کردن رابطه سود و وام بانکی، تعقیب بدهکارانی که از تمکن مالی برخوردارند اما بدهی بانکی خود را پرداخت نمی‌کنند، استفاده از نیروی کار خیره بانکی در شناسایی طرح‌های سودده و زیانده و در نتیجه اعطای مناسب وام، روان سازی پروسه ارائه وام و اعتبار در زمان مورد نیاز واحد صنعتی	مشکلات تأمین مالی، فقدان منابع لازم بانکی و کمبود نقدینگی جهت ارائه وام و تسهیلات، بهره‌های گران و پرهزینه برای تأمین مالی بنگاه‌ها، بازار سرمایه ناکارآمد و عدم شفافیت مربوط به آن	مشکلات حوزه تأمین مالی
اهمیت به نهضت کاهش قیمت تمام شده، انعطاف در تعیین دستمزدها بر اساس ارزش نهایی نیروی کار و بهره‌وری آن، تعدیل نرخ‌های مالیاتی متناسب با شرایط رکودی، استفاده از تمام پتانسیل‌های ابزار مالی از جمله هدایت اقتصاد از رکود به سمت رونق	تورم و هزینه‌های بالای تولید و در نتیجه افزایش نرخ‌های تأمین مالی، دستمزدهای دستوری سالانه، مالیات‌های غیرمنعطف، بی‌انضباطی مالی دولت و تشدید مشکلات تورمی تولید، طولانی شدن پروژه‌ها در نتیجه فشارهای بیرونی	هزینه تمام شده
آموزش حین خدمت نیروی کار، تفهیم تحقیق و توسعه، لزوم افزایش بهره‌وری عوامل تولید به خصوص نیروی کار، رعایت سلسله مراتب و شایسته سالاری	نیروی کار غیرمتخصص، بهره‌وری پایین، علم نامرتب با تولید، قانون یک طرفه کار، ضعف در ساختار نیروی انسانی، ارتباط نامعقول دانشگاه و صنعت	کار و کارفرما
لزوم رقابتی سازی فضای اقتصاد، شفاف سازی و الزام به پاسخگویی دولت در قبال عملکردهای بودجه‌ای، اختصاص منابع بیشتر به واحدهای صنعتی از صندوق ذخایر ارزی	اقتصاد دولتی و شبه دولتی، خصوصی سازی، عدم شفافیت بودجه، سهم اندک و ناچیز بخش خصوصی از منابع ارزی، انحصارها	دولت
ارایه تسهیلات مناسب برای تولید، استفاده از ابزارهای پولی و مالی صحیح و بجا برای رفع رکود، هماهنگی نظام بانکی، بازار سرمایه و دولت با نیاز صنعت، بکارگیری مدیران موفق صنعتی در عرصه تصمیم‌گیری	ریسک بالای تولید در ایران، کسب و کار سخت و راه‌اندازی دشوار آن، جای خالی و جایگاه اندک صنایع کوچک در اقتصاد ایران، تکنولوژی فرسوده تولیدی در کشور، انبوه بالای واحدهای تولیدی و ظرفیت‌های خالی خط تولید واحدهای صنعتی، رکود شدید	فضای کسب و کار
سیاست خارجی منسجم و کارآمد جهت رفع اتهامات ملی، ایمن سازی شرایط محیطی برای حضور سرمایه‌گذاران، احترام به مالکیت و سرمایه‌گذار، تأسیس بازارهای کارآمد سرمایه‌گذاری برای جلوگیری از خروج ثروت	مشکلات خارجی و محیطی، تحریم‌ها و نامنی شرایط حضور سرمایه‌گذار در اقتصاد، خروج سرمایه و ثروت از کشور	شرایط محیطی و برون مرزی